

Forhandlinger ved De Skandinaviske Naturforskeres syvende møde i Christiania den 12-18 Juli 1856. – Christiania, 1857. (s. 10-13)

Velkomsthilsen til de skandinaviske Naturforskere og Foredrag angaaende Identiteten og Forbindelsen mellem forskellige Naturkræfter.

(Af Prof. Chr. Hansteen).

Deres Kongelige Høihed, de forenede Rigers Kronprinds, Norges Vicekonge, Mine øvrige Herrer Naturforskere!

Efter 12 Aars Forløb have Norges Indbyggere anden Gang den Fornøjelse, at see de tre Nordiske Rigers Naturforskere samlede i Hovedstaden, en Samling af de mest udmærkede Individuer blant Naturvidenskabernes Dyrkere, som Scandinavien har at fremvise. De Hindringer, som i flere Aar have forsinket denne Sammenkomst, ere endelig forsvundne. Freden er, vi ville haabe for længere Tid, vendt tilbage til Europa og Cholera er udbleven; vi kunne derfor nu, uforstyrrede af udvortes Hindringer, udføre vore fredelige Arbejder. Det er mig en kjær Pligt paa mine Landsmænds og egne Vegne at ønske Eder alle hjertelig velkomne.

Det er os særdeles tilfredsstillende, at vi denne Gang kunne modtage Eder i et rummeligere og mere passende Locale. Vor Nationalforsamling, uagtet den for mere end den halve Deel bestaaer af Mænd, der ikke ere indviede i Videnskabernes Helligdom, har altid viist Agtelse for videnskabelig Udvikling; den har skænket os Midler til at opføre en efter vore Omstændigheder anstændig Universitetsbygning, med et tilstrækkeligt Antal rummelige Læresale, Localer til Bibliothek, chemisk Laboratorium, fysisk Instrumentsamling, zoologiske, anatomiske, Antiquitets- og Myntsamlinger, og anvist passende aarlige Tilskud til at førøge disse Instituters, saavel som Observatoriets Fornødenheder og Instrumenter. Jeg finder det min Pligt ved denne Leilighed højt at udtale Universitetets Taknemlighed for denne Nationalforsamlingens beredvillige Afhjælpelse af ethvert videnskabeligt Savn.

Idet jeg her i Dag seer saa mange af de fra det forrige Møde i Christiania og fra senere Møder bekjendte udmærkede Mænd, kan jeg ikke undlade at berøre Savnet af tre af de videnskabelige Notabiliteter, som vare vort forrige Christiania-Mødes største Prydelser.

Jacob Berzelius, Sveriges Stolthed, saae vi i 1844 her endnu i fuld Aands- og Legemskraft. Han var faa Aar tilforn indtraadt i en lykkelig Familieforbindelse, og vi havde grundet Haab om at se ham i flere af vore følgende Møder. I Kjøbenhavn havde vi i 1847 sidste Gang den Glæde at see ham iblandt os. At udhæve hans store videnskabelige Fortjenester er ligesaa ufornödent, som det vilde overstige mine Kundskaber.

Den anden Notabilitet, som vi her i Dag savne, er Danmarks **Hans Christian Ørsted**, hvis Navn daglig med Lysets Hastighed gjennemløber Telegraphtraadene i hele Europa, og inden faa Aar vil forbinde den gamle og nye Verden, ja sandsynligviis med Tiden løbe rundt om Jordkloden. Ved hans Opdagelse af Electromagnetismen og dens Anvendelse i Telegraphien ere Tid og Rum næsten tilintetgjorte. Dens Anvendelse til videnskabelig Øiemed, f. Ex. til en nøjagtig og let Bestemmelse af de fjerneste Punkters geographiske Længdeforskjel, er ligesaa frugtbringende, som den er i Politikens, Handelens og Politiets Tjeneste. Fra et reent videnskabeligt Standpunkt er dog Opdagelsen af Identiteten af de electricke og magnetiske Kræfter, følgelig et dybere Indblik i Naturens Mysterier, Hovedsagen. Da imidlertid Videnskaben tiltrænger Understøttelse fra Statens Side, saa er det glædeligt, at alle videnskabelige Opdagelser, i hvor fjernt de end i Begyndelsen synes at ligge fra praktiske Anvendelser i Livet, altid med Tiden give timelige Frugter. Statsstyrelsen er nødt til at tage Hensyn til det Nyttige; dens Symbolum er derfor: ”nisi utile est quod facimus, stulta

est gloria". I Modsætning hertil udraaber Mdme. Staël-Holstein etsteds: "o! que j'aime l'inutile"! Begge have hver fra sit Synspunkt Ret. For den Physiske Tilværelse, som Staten maa beskytte, udfordres det "Nyttige"; men denne Tilværelses Endemaal er dog det aandelige Livs Udvikling; og hvad der befordrer denne, er det som den omtalte aandrige Dame kalder det "Unyttige". Men for at komme tilbage til Ørsted: hans alsidige og fra al Aandstvang frigjorte Aand er os alle bekjendt og lyser især frem af hans efterladte Skrifter. Uden Aandsfrihed er Videnskab ikke mulig, Sandhed ikke at finde.

Den tredie Notabilitet som behagelig overraskede os ved sin uventede Ankomst til det forrige Møde her i Christiania, og som med de to forhen Omtalte er hedengangen, var den elskværdige aandelig unge Olding **Leopold v. Buch**. I Aarene 1806 og 1807 gennemreiste han hele Norge fra Lindesnæs til Nordcap. Med klart Blik opfattede han Folkets og Landets Tilstand, og ved den livlige og lærerige Reisebeskrivelse han udgav, gjorde han først Norge bekjendt blandt Europas sydligere Nationer. Han var den første, der opfattede den Idee, at Scandinavien hæver sig langsomt over Havfladen, istedetfor at man tilforn antog, at Havet sank. Han gjorde Geognosterne opmærksomme paa, at Norges Fjelde og Christianias Omegn indeholdt mange mærkværdige Phænomena, som ei kunde forklares af de indtil den Tid herskende Anskuelser. Dette har draget adskillige fremmede Mineraloger til Norge: Tydskerne Naumann og Hausmann, Englænderne Lyell og Murchison, Franskmændene paa Gaimards Expedition du Nord, saavel som vor tydske Landsmand Steffens. v. Buch har ogsaa leveret betydelige Bidrag til Meteorologien. Han var den første, som af sin Slægtnings, Generalinde Wackenitzes, meteorologiske Antegnelser her i Christiania bestemte Christianias Middeltemperatur til 5° Reaumur, hvilket dog ved et Snees Aars Iagttagelser paa herværende Observatorium er funden omtrent $\frac{1}{2}$ Grad for høj. Ved Mødet i 1844 overraskede han os endelig, ved at holde et for Norges Universitet, og især for Bestyreren af dets mineralogiske Samlinger hæderligt Foredrag i vort Modersmaal, som han efter Forløbet af en heel Menneskealder endnu havde i frisk Erindring.

I en over den for nogle Aar siden afdøde store Mathematiker Gauss nyligen udkommen Biographie siger Forfatteren, at der undertiden opstaaer en enkelt Mand, endog af ringe Oprindelse, som danner en Epoche i den politiske eller i Videnskabernes Historie, og tjener som Mærkeskjel eller Grændsepæl, fra hvilken Historien tager et nyt Løb; saaledes Newton og Leibnitz, la Place, Gauss og Bessel i Mathematik og Astronomie; maaske tør jeg blandt disse store Navne nævne vor Landsmaad Abel; i Chemien Lavoisier og Berzelius m. fl. Som saadanne Mærkepæle kunne vi vel ogsaa henregne de tre ovennævute udmærkede Mænd, til hvilke vi see op med Højagtelse og venlig Erindring.

Da det forrige Møde i Stockholm viste mig den Ære, at vælge mig til dette Mødes Formand, saa erklærer jeg herved dette 7de Møde af de Scandinaviske Naturforskere for aabnet.